

gerne sige nogle Ord om det første af de af det ærede 1ste Medlem for 2den Kreds (Piper) og mig stillede Ændringsforslag. Dette Ændringsforslag gaar, som det allerede før blev fremhævet, ud paa at stryge den Bestemmelse i Lovforslagets § 1, hvorefter Loven ogsaa skal være anvendelig paa de fæstepligtige Selvejergaarde, der er bortsolgte fra et Gods efter den 25. Februar 1916, naar Salget er sket til en anden end Brugeren uden dennes Samtykke, altsaa paa Gaarde, som nu ikke hører til et Gods, men som en Gang har gjort det. Som det allerede er blevet sagt, gaar denne Bestemmelse i Lovforslaget ud paa at give Loven tilbagevirkende Kraft, og dette har min ærede Kollega i Udvalget og jeg ikke kunnet være med til. Det er almindelig anerkendt blandt Jurister, at det er urigtigt eller i alt Fald overordentlig betænkeligt at give Love tilbagevirkende Kraft, og dette gælder i ganske særlig Grad, naar der er Spørgsmaal om, at Loven blander sig ind i de enkelte Borgeres økonomiske Forhold. Jeg skal ikke indlade mig paa en længere Udvikling af dette Standpunkt, men indskrænke mig til med den højtærede Formands Tilladelse at opløse nogle Ord af Ørstedes „Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed“. Han siger (Pag. 170): „Det er vist, at Borgerne, hvis de med Lyst og Mod skulde kunne nyde og benytte deres Ejendomme og indrette deres Handlinger efter forstandige Hensigter, maa kunne stole paa, at den nærværende Tingenes Orden ikke letsindigen forstyrres ved nye Love, der betage Ens Ejendomme sit Værd og give Ens Foretagender en uberegnelig og for den paagældende skadelig Virkning. Lovgiveren bør derfor altid, saavidt som muligt, skaane de allerede stiftede Retsforhold for bebyrdende Indflydelse af den Lovforandring, han finder det gavnligt at iværksætte.“ Og lidt senere hedder det: „Den Usikkerhed i Retstilstanden, som flyder af vilkaarlige Indgreb i allerede erhvervede Rettigheder, maa ordentligvis anses som et større Onde end det Afbræk, den nye Lovs Øiemed kan lide derved, at den ikke strækkes til de allerede eksisterende Tilfælde.“ Det er gyldne Ord, som jeg antager, at de allerfleste Jurister vil underskrive den Dag i Dag. Men det er jo saa, at alt i denne Verden er relativt, og det er ogsaa slige Principper som dem, Ørsted her har omtalt. Det kan tænkes, saaledes som det allerede blev antydnet af den ærede foregaaende Taler, at Forholdene kan komme til at

ligge saaledes, at man af højere Hensyn maa gøre et Afbræk, og det er jo i de senere Aar sket nogle Gange. I Særdeleshed er det sket med de forskellige Huslejelove. Men i de Tilfælde, hvor man saaledes har ment at maatte give en Lov tilbagevirkende Kraft, har det drejet sig om ekstraordinære Forhold, medens der her, som det allerede før blev omtalt, er Tale om ganske ordinære Forhold, der ikke har noget at gøre med Krigssituationen, Forhold, som har eksisteret før Krigen, og som vil vedblive at eksistere ud i Fremtiden.

Men dernæst er Forholdet det, at i de Tilfælde, hvor man i de seneste Aar har givet Love tilbagevirkende Kraft, har der kun været Spørgsmaal om at gøre det i kortere Tid. Forholdet har været det, at man har været bange for, at Lovens Øjemed skulde foregribes, hvis den først traadte i Kraft, naar den var udkommet, idet Folk saa kunde indrette sig med Loven for Øje, saaledes at de ved at gribe til i Tide undgik de ubehagelige Virkninger af Loven, som kunde flyde af, at de havde opsat at handle, indtil Loven var kommet ud. Under saadanne Omstændigheder har man givet en Lov tilbagevirkende Kraft. Men Modstykket har da været, at Lovgivningsmagten har skyndt sig saa vidt muligt at faa Loven igennem, saaledes at den usikre Tilstand kun kom til at vare en ganske kort Tid. Her derimod er der ikke Tale om en saadan kort Tid, som let kan overses. Her er der, som det allerede er nævnt, Spørgsmaal om en Tid af over 3 $\frac{1}{4}$ Aar, en Tid, i hvilken Rigsdagen har været samlet flere Gange. Der er ikke Spørgsmaal om et lille Tidsrum af een Rigsdagssamling. Men der er Spørgsmaal om flere Aar, hvor Rigsdagen har været sammen til flere Samlinger, og det kan i denne Sammenhæng bemærkes, at Loven endda ikke uafbrudt har foreligget Rigsdagen i disse Samlinger. I en af Samlingerne, nemlig Sommersamlingen 1918, blev Loven ikke fremsat. Hvis nu denne Sommersamling kun havde været en ganske kort Samling til Afgørelse af enkelte meget presserende Ting, kunde det nok forstaas, at en Lov som denne ikke var blevet fremsat, men Sommersamlingen 1918 havde dog ellers en ret betydelig Fylde. Rigsdagstidende, Tillæg A, hvori Lovforslagene optages, rummer for Sommersamlingen 1918 godt 500 Spalter. Under disse Forhold skulde man synes, at der ogsaa maatte være Plads for at fremme en Lov, som man vil give til-